

**Universitat de les
Illes Balears**

**Títol: Banc de recursos per facilitar el
tractament de la problemàtica que suposa el
consum de substàncies psicoactives en els
adolescents**

NOM AUTOR: Mª Carmen Ramis Bonnín

Memòria del Treball de Fi de Màster

**Màster Universitari de Formació del Professorat
(Especialitat/Itinerari de Biologia i Geologia)**

de la

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs Acadèmic 2014-2015

Data _____

Signatura de l'autor _____

Nom Tutor del Treball **Maria Antonia Soberats Sagreras**

Signatura Tutor _____

Acceptat pel Director del Màster Universitari de Formació del Professorat

Signatura _____

0. Índex

1. Resum.....	2
2. Justificació de l'elecció del tema.....	3
3. Objectius del treball.....	4
4. Estat de la qüestió.....	5
4.1.Els adolescents i el consum de substàncies psicoactives.....	5
4.2.Programes de prevenció del consum de substàncies psicoactives i la seva eficàcia en la població adolescent.....	7
4.3.El consum de substàncies psicoactives en el currículum de l'educació secundària obligatòria de les Illes Balears.....	12
4.4.El consum de substàncies psicoactives en els llibres de text.....	14
5. Desenvolupament de la proposta.....	19
6. Conclusions.....	51
7. Agraïments.....	52
8. Referències.....	53
9. Bibliografia.....	56
10. Annexos.....	59

1. Resum

Al llarg del present treball es du a terme un examen de les dades recents del consum de substàncies psicoactives comprovant que un alt percentatge de la població adolescent i jove consumeix drogues, especialment alcohol, tabac i cànnabis, les quals resulten ser també les de major prevalença. A més, presenta una revisió de factors relacionats amb l'inici i continuació d'aquest consum. Són molts els programes preventius existents actualment per combatre aquest problemàtica social. Gràcies a la gran quantitat d'investigacions realitzades en els últims anys s'ha pogut constatar que els programes que obtenen els millors resultats són els programes de prevenció interactius i d'influències socials.

Per altra banda, el currículum actual inclou com a tema transversal el consum de drogues. No obstant, aquest és un tema que, en general, no es treballa suficientment a les aules ni de la millor manera per obtenir uns resultats positius. Una de les possibles raons d'aquest fet són els llibres de text, els quals segueixen sent el principal mitjà per transmetre continguts a les aules i no concedeixen al consum de drogues la importància que requereix per disminuir aquesta problemàtica del grup d' escolars.

Finalment, mencionar que aquest treball presenta un banc de recursos per tal de facilitar el tractament del consum de substàncies psicoactives a les aules. Els recursos es presenten classificats segons el tipus de material que són, esmentant el nivell educatiu òptim, idiomes disponibles, els seus objectius, una descripció de les activitats i el lloc on es troben disponibles. D'aquesta manera, es proporciona un ventall de recursos al qual poden dirigir-se els professors i estriar amb facilitat aquells materials que més s'adaptin a les seves necessitats.

Paraules clau: adolescents, banc de recursos, consum de drogues, problemàtica, programes preventius.

2. Justificació de l'elecció del tema

El tema escollit ha estat el consum de substàncies psicoactives per part dels adolescents i joves, degut a que actualment segueix sent un problema dins la nostra societat. Es cert que la informació al respecte ha augmentat considerablement a les darreres dècades i des de fa uns anys s'està investigant al respecte per conèixer quina és la millor forma de combatre i pal·liar aquest problema. No obstant, a pesar d'haver obtingut resultats favorables en una gran quantitat d'investigacions basades en distints tipus de programes preventius disponibles, encara s'estan aplicant de forma molt escassa a les aules, on els professors tenen una gran oportunitat per influir als alumnes positivament en aquest aspecte.

Així doncs, el propòsit d'aquesta elecció és la intenció d'intentar col·laborar en la proposta de solucions que facilitin als professors el tractament del consum de drogues, i per tant, és treballi més freqüentment a les aules.

3. Objectius del treball

- Examinar les dades recents pel que respecta al consum de substàncies psicoactives com l'alcohol, el tabac i el cànnabis per part dels adolescents; així com revisar els factors que afecten en l'inici i continuació del consum de les diferents substàncies.
- Conèixer la varietat de programes existents actualment per combatre el consum de drogues en els adolescents, a més a més de l'eficàcia d'aquests programes, tant per prevenir el consum com perquè els consumidors abandonin aquests hàbits.
- Analitzar de quina manera els llibres de text tracten el tema del consum de substàncies psicoactives, així com la importància que se li dóna respecte als altres temes presents als llibres.
- Elaborar un banc de recursos que faciliti als docents treballar la problemàtica del consum d'alcohol, tabac i altres drogues il·legals amb els adolescents, i a més, realitzar una plana web on poder consultar-los amb comoditat.

4. Estat de la qüestió

4.1. Els adolescents i el consum de substàncies psicoactives

El contacte dels escolars amb les drogues es du a terme en edats molt primerenques. Les substàncies més consumides pels adolescents són l'alcohol i el tabac (Espada *et. al.*, 2003), les quals coincideixen en ser les substàncies de major prevalença i les que es consumeixen per primera vegada a una menor edat (*Fig. 1*).

	TOTAL	SEXO		EDAD								
		Hombre	Mujer	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	15-17	18-64	15-34	35-64
Tabaco	71,7	77,6	65,7	60,6	72,5	74,4	78,0	69,3	40,7	72,8	67,8	74,2
Alcohol	90,9	94,0	87,7	86,3	91,5	92,0	92,5	90,6	69,7	91,6	89,5	91,7
Cànnabis	27,4	35,4	19,2	34,6	38,4	30,1	22,1	9,0	18,1	27,7	36,9	21,6

Figura 1. Prevalença del consum de drogues alguna vegada en la vida en la població de 15-64 anys segons sexe i edat (percentatges). Espanya, 2011).

D'acord amb l'Observatori Espanyol de Drogues (2013), els adolescents s'inicien en l'alcohol a una edat mitjana de 16,7 anys i en el tabac a una edat mitjana de 16,5 anys. Quant a les substàncies il·legals, la substància que es comença a consumir més prest continua sent el cànnabis, a una edat d'inici de 18,7 anys (*Fig. 2*). A l'informe del 2013 del Govern d'Espanya també es mostra que una major proporció d'homes front a dones han provat alguna vegada en la seva vida el tabac, l'alcohol o el cànnabis. Aquest percentatge també és més elevat en homes si mirem el consum dels darrers 12 mesos, el consum dels darrers 30 dies i el consum diari. Cal remarcar que les darreres dades publicades de la prevalença de consum de drogues a Espanya situen en un 13,8 % de joves entre 15 i 17 anys els fumadors de tabac diaris (Álvarez *et. al.*, 2013).

	2001	2003	2005	2007	2009	2011
Tabaco	16,5	16,5	16,4	16,5	16,5	16,5
Bebidas alcohólicas	16,9	16,7	16,7	16,8	16,7	16,7
Cánnabis	18,5	18,5	18,3	18,6	18,6	18,7

Figura 2. Edat mitjana d'inici de consum de les distintes substàncies entre la població de 15-64 anys. Espanya 2001-2011.

Degut a aquestes dades, actualment el consum d'alcohol, tabac i altres drogues il·legals en l'adolescència suscita preocupació social. En el nostre país, un sector d'adolescents i joves associen l'oci i les relacions socials amb l'ús de substàncies, el que s'ha refermat entre els joves espanyols com una senya identificativa de pràctiques lúdiques de cap de setmana compartides amb el grup d'iguals (Espada *et. al.*, 2003; Moral & Ovejero, 2005). Estem davant consumidors cada vegada més joves, perfectament integrats en la societat, que consumeixen amb una finalitat recreativa i socialitzadora (Guarino, 2009).

D'acord amb diversos estudis com el dels autors María de la Villa Moral Jiménez i Anastasio Ovejero Bernal (2005) i el dels autors José P. Espada *et. al.* (2003), l'adolescència representa una etapa crítica en la iniciació de l'experimentació amb les drogues de major prevalença, l'alcohol i el tabac, i en menor mesura, d'altres substàncies. Això és degut a determinades característiques de l'adolescència que poden facilitar el consum d'alcohol i drogues.

El consum abusiu d'aquestes substàncies pot interferir en el desenvolupament saludable dels adolescents. És complex determinar quan el consum de substàncies psicoactives per part dels adolescents resulta problemàtic ja que l'aparició de seqüeles físiques requereix fer abús de la substància durant un període de temps llarg (Espada *et. al.*, 2003). Les principals conseqüències negatives que poden patir els adolescents són: intoxicació etílica aguda o embriaguesa, problemes escolars, sexe no planificat, accidents de tràfic,

problemes legals, problemes afectius, així com, predisposició a consumir altres drogues (Guarino, 2009). Alguns estudis han determinat, que pels joves, les conseqüències del consum són vistes a molt llarg termini, pel que, amb freqüència s'imposen les avantatges del consum per damunt dels inconvenients del mateix (Sanabria & Villanueva, 2005).

Els principals factors que contribueixen al consum de drogues en els adolescents són: els **factors contextuais** (inclouen variables sociodemogràfiques, biològiques i ambientals), els **factors socials**, que es refereixen tant a l'entorn pròxim de l'adolescent, família, escola, grup d'amics, com a la influència de la publicitat i els mitjans de comunicació i els **factors personals**, que comprenen cognicions, habilitats i altres variables personals rellevants (Espada *et. al.*, 2003; Ariza & Nebot, 2004).

Cal comentar, quant als factors socials, que els hàbits dels familiars i persones pròximes a l'adolescent influeixen a l'hora de fixar, mantenir o eliminar les seves pròpies pautes de comportament. La influència que presenten els adolescents per part dels familiars i altres persones pròximes té un paper significatiu en la conducta de consum d'alcohol, tant en l'inici com en la seva freqüència i intensitat. Per tant, el comportament quant al consum d'aquest tipus de substàncies de les persones pròximes als adolescents condiciona determinades actituds, intencions, percepcions i conductes de consum (Espada *et. al.* 2008).

4.2. Programes de prevenció del consum de substàncies psicoactives i la seva eficàcia en la població adolescent

Per reduir el nombre d'adolescents consumidors s'han posat en pràctica una gran quantitat de programes -encara que en aquest treball es centrarà l'atenció en els programes escolars-, per prevenir el consum de substàncies en aquest grup de la població i intentar aconseguir que els que ja consumeixen deixin de fer-ho. Mitjançant la prevenció s'intenta anticipar a allò que es vol canviar, enfortint i/o aportant als adolescents en risc actituds sensibilitzadores i habilitats

interpersonals de resistència (Moral & Ovejero, 2005). Alguns exemples dels programes duts a terme a Espanya en l'àmbit escolar són *Construyendo salud*, *PASE.bcn*, *Clase sin humo*, *Jóvenes y drogas*, *Saluda i Cinensino*, entre altres. En el cas de les Illes Balears trobam programes escolars com *Decideix i Respir@ire* (Ariza & Nebot, 2004).

Moltes de les investigacions realitzades quant a la prevenció del consum de drogues, ja siguin legals o il·legals, se centren en l'avaluació dels programes que hi fan referència, realitzant recerques cada vegada més rigoroses de les formes d'intervenció. L'objectiu és poder discernir el que funciona del que no funciona i, en conseqüència, el que convé aplicar i el que no per aconseguir els propòsits preventius. En general, l'evidència empírica conclou que els programes de prevenció escolar són eficaços per prevenir i/o reduir el consum de drogues entre els adolescents (Gázquez, M. *et. al.*, 2009).

No es poden ignorar la gran quantitat d'investigacions que informen de resultats satisfactoris, però molts altres consideren que l'impacte dels programes de prevenció és limitat i la seva efectivitat tendeix a decréixer en funció d'una sèrie de circumstàncies dels escolars destinataris, que poden ser determinants de l'eficàcia dels programes mencionats (Canning, U., *et al.* 2004). Els missatges preventius emesos des dels programes solen ser acollits des de postures diferents, a vegades contraries, per part dels alumnes. Això és degut a que aquests missatges poden suposar un xoc perquè qüestionen els seus coneixements, creences, actituds i també conductes ja favorables al consum (Sanabria & Villanueva, 2005).

Amb el pas dels anys treballant en aquest àmbit, s'han pogut detectar tres tipus de postures que adopten els alumnes front aquests programes:

- Una primera postura que està representada per aquells alumnes pels quals el tema de les drogues resulta nou i interessant.
- A la segona postura es troba l'alumnat que es mostra més escèptic, amb posicionaments pròxims a la neutralitat.

- I la tercera postura que abasta a un sector menys nombrós que du a terme mostres de desacord i rebuig del programa (Sanabria & Villanueva, 2005).

Així doncs, el grau de proximitat dels adolescents al consum de substàncies psicoactives és un aspecte important a l'hora d'aplicar els programes de prevenció. Desconèixer aquesta situació pot minvar la seva aplicabilitat, ja que d'aquesta proximitat dependran els continguts del programa i el moment ideal per portar-los a terme. Per tant, tenir present aquesta informació serà de gran importància ja que pot variar els nivells d'eficàcia d'un programa determinat (Sanabria & Villanueva, 2005; Plan Nacional sobre Drogas, 2004).

Segons alguns autors com Sanabria & Villanueva (2005) i Ariza & Nebot (2004), el moment més òptim per implantar els programes de prevenció de drogues és aquell en que el consum dels escolars encara no s'ha manifestat amb certa evidència. Per tant, el suggeriment que es fa és realitzar la prevenció a l'inici del primer cicle d'educació secundària obligatòria, quan els alumnes tenen 11 i 12 anys. A més, d'acord amb Sanabria & Villanueva (2005), el més òptim seria desenvolupar programes adequats per cada edat tenint en compte les característiques evolutives dels escolars i la seva implicació progressiva en el consum.

Aspectes com la motivació, la comprensió dels continguts, el sentit de les activitats i la generalització de l'aprenentatge són imprescindibles per a que un programa funcioni, d'aquí que siguin tan importants les contribucions dels professors. La seva actuació pot determinar la viabilitat i eficàcia d'un programa o la inutilitat i el fracàs. De fet, la implicació del professorat és una variable de pes en l'èxit del programa, sent tal volta la circumstància que millor n'expliqui el seu aprofitament per part dels alumnes (Sanabria & Villanueva, 2005). És per això que des de les aules, els professors poden ajudar a qualsevol jove que es trobi sumit a l'àmbit de les drogues (Guarino, 2009).

Els programes escolars es classifiquen en funció dels seus continguts. D'aquesta manera trobam:

- **Programes basats en el coneixement**, és a dir, es centren en incrementar la informació que els adolescents tenen de les drogues i els riscos que suposa el seu consum (educació normativa).
- **Programes de contingut afectiu** (educació afectiva), pensats per promoure el creixement personal i social de l'individu, així com potenciar la seva autoestima i coneixement personal. Aquests programes també tenen en compte actituds, creences i valors.
- **Programes d'habilitats de resistència i rebuig**, que són aquells que es centren en les influències socials que promouen l'ús de substàncies psicoactives, per tal de fer conscients als subjectes d'aquestes influències i mostrar-los habilitats per fer-los front.
- **Programes d'habilitats genèriques**, que a més d'incloure components del grup de programes anterior, posen èmfasi en l'adquisició d'habilitats de caràcter general que tenen una aplicació més àmplia i no limitada a una problemàtica concreta (Gázquez, M. *et. al.*, 2009; Luengo M. A., *et al.*, 1999). Aquest tipus de programes ensenyen estratègies que augmenten les competències personals i socials, com són la presa de decisions, comunicació, enfrontament i habilitats socials.

En qualsevol cas, s'ha pogut comprovar que les diferències obtingudes quant a resultats venen més marcades pel tipus d'aplicació del programa que pel propi contingut (Gázquez, M. *et. al.*, 2009).

De la mateixa manera que els continguts distingeixen un tipus de programa d'un altre, la forma en la que són aplicats també els diferencien entre sí. Tobler i col·laboradors (2000) classifiquen els programes en dos grups, segons el nivell d'interacció que proporcionen a classe:

- **Programes no interactius** (presentació teòrica de la informació amb escassa interacció, o metodologies que inclouen la interacció entre el professor i l'alumne, però no entre alumnes).
- **Programes interactius** (programes que tenen una estructura basada en grups de discussió i estimulen la interacció entre el grup d'iguals o estructures que propicien una interacció màxima).

Els programes interactius (que inclouen role-playing, modelat actiu, discussió i debat, entre altres) (Cuipjers, P., 2002; Espada, J. P., *et al.*, 2002; García del Castillo, J. A., *et al.*, 2003) proporcionen oportunitats de contacte i de comunicació per l'intercanvi d'idees entre participants i estimulen l'aprenentatge de les habilitats pel rebuig de drogues (Tobler, N. S., *et al.*, 2000).

Segons diversos estudis, els programes que inclouen components basats en les influències socials (informació de les conseqüències del consum de drogues, entrenament en habilitats de resistència i informació normativa), obtenen un efecte petit però positiu en comparació amb altres tipus de programes (Cuipjers, P., 2002; Shope, J. *et al.*, 2001; Skara, S. & Sussman S., *et al.* 2003). D'aquesta manera, d'acord amb el que s'ha observat en distints estudis realitzats, podem afirmar que els millors programes preventius són els basats en el tractament de les normes i les competències socials i en el desenvolupament d'habilitats per reconèixer i resistir la pressió social. Hi ha evidències de que els programes han de ser preferiblement de base comunitària (medi familiar) amb impacte damunt l'aula, l'entorn escolar i la comunitat (Ariza & Nebot, 2004).

Per altra banda, tenim els programes menys eficients que són els que es concentren exclusivament en el coneixement (caràcter informatiu), els que es centren exclusivament en qüestions afectives (destaquen l'autoestima i l'aclariment dels valors) o les combinacions d'estratègies afectives i de coneixements (Thomas, R., 2003).

Per tant, podem concloure que els programes de prevenció interactius i d'influències socials obtenen millors resultats que els programes no interactius i que es centren en el coneixement exclusivament (Gázquez, M. *et al.*, 2009).

Respecte a la intensitat dels programes, existeixen estudis que demostren que els programes intensius (més de 10 sessions) són efectius, encara que la intensitat no assegura per sí sola l'efectivitat (White, D. & Pitts, M., 1998). Concretament, Tobler i col·laboradors (2000) afirmen que els programes interactius augmenten la seva eficàcia a mesura que s'incrementa el nombre

de sessions. No obstant, altres autors indiquen que tant els programes curts (menys de quatre mesos i mig) com els llargs (més de quatre mesos i mig) presenten resultats similars. En conclusió, els beneficis obtinguts en funció de la longitud dels programes està per determinar (Gottfredson, D. C. & Wilson, D. B., 2003).

Per altra banda, molts estudis han indicat un efecte positiu en l'impacte dels programes afegint sessions de recordatori o algun reforç similar, ja que consoliden els missatges i habilitats adquirits un pic finalitzat el programa. En l'actualitat s'han emprat diversos tipus o formats de sessions de recordatori, com intervencions telefòniques i correus electrònics, sessions addicionals dins l'aula i fins i tot, dossiers amb materials preventius (Dijkstra, M., et. al., 1999). Quant al nombre de sessions de recordatori òptim, la literatura varia àmpliament (de tres a vuit sessions). Es requereix més investigació per determinar quants d'anys aplicant sessions de recordatori constitueixen una adequada continuació per mantenir els efectes de la intervenció (Gázquez, M. et. al., 2009).

Finalment, d'acord amb la Unió Europea, existeix la necessitat de complementar les estratègies generals de prevenció del consum de substàncies amb intervencions selectives a persones més vulnerables a convertir-se en consumidors habituals. Les variables que serveixen per identificar el col·lectiu de joves que són objecte d'aquests programes són tant el consum com el fracàs escolar. Dur a terme aquests programes en els centres educatius té un motiu clar, ja que en la franja d'edat de la població diana l'educació és obligatòria (Nieves, M., 2013).

4.3. El consum de substàncies psicoactives en el currículum de l'educació secundària obligatòria de les Illes Balears.

Com s'ha mencionat, el consum de drogues per part dels adolescents espanyols és actualment un problema. Tant el currículum actual, com el que entra en vigor en el curs 2015-2016, estableixen la necessitat de que el sistema

educatiu treballi l'àmbit de la salut pública, on s'inclou el consum de substàncies addictives, psicoactives, legals i il·legals.

Segons la LOE i la LOMCE aquest tema no ha de formar part exclusivament d'una sola assignatura, sinó que el ideal és que es treballi des de diverses perspectives i al llarg del tot el currículum. Referent al tema de consum de drogues i la seva transversalitat, segons la LOE, l'educació secundària obligatòria contribueix a desenvolupar les capacitats que permetin a l'alumnat *“conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar-ne les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals, [...]”*^{1.1}. I segons la LOMCE *“en totes les situacions educatives de l'àmbit escolar han d'estar implícits els valors que sustenten [...] com també l'educació per a la salut i l'educació sexual, [...]”*^{1.2}; Així com: *“[...] garanteixin un desenvolupament adequat per afavorir una vida activa, saludable i autònoma.”*^{1.3}

Per altra banda, un objectiu general establert dins el marc legal actual que contempla el tema del consum de drogues és: *“valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, [...]”*^{1.4}. A més, aquest tema també s'esmenta dins els objectius específics del currículum oficial de l'assignatura de ciències naturals: *“tendir a actuar en funció d'actituds i hàbits favorables a la cura i promoció de la salut personal i comunitària, [...] assumir els riscos de la societat actual en aspectes relacionats amb l'alimentació, el consum, les addiccions, la sexualitat i la prevenció de les malalties en general”*^{1.5}.

En el cas de la LOMCE, un dels objectius de l'educació secundària obligatòria que estableix és *“ [...] consolidar els hàbits de cura i salut corporals [...]. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius [...]”*^{1.6}. A més, el consum de drogues també ve contemplat com a un objectiu específic de l'assignatura de biologia i geologia dins el seu marc legal de la següent manera: *“desenvolupar actituds i hàbits favorables a la promoció de la salut personal [...] aspectes relacionats amb l'alimentació, el consum, les drogodependències i la sexualitat”*^{1.7}.

1.1,1.2,1.3,1.4,1.5,1.6 i 1.7 Veure annex 1 per llegir les cites completes.

D'aquesta manera, per tant, no hi cap dubte de que el tema del consum de drogues és un dels temes transversals que s'ha de treballar al llarg de tot el currículum.

D'acord amb la legislació educativa vigent, podem afirmar que els centres han d'integrar en els seus Projectes Curriculars els objectius i continguts corresponents a aquest tema transversal, el consum de substàncies psicoactives, a més dels objectius i continguts propis de la resta de temes transversals que es troben presents al currículum de l'educació secundària obligatòria.

No obstant, d'acord amb Nieves, M. (2013), en alguns centres, no se'ls donen als temes transversals la importància que mereixen . Així doncs, ja sigui per escassetat de temps per treballar els continguts curriculars, per carència en la formació per part dels docents, per manca d'interès per treballar el consum de substàncies, per falta de recursos i coneixements de com treballar el tema, per no concedir la importància que merita, entre possibles altres motius, es treballa massa poc o gens amb els adolescents aquest àmbit temàtic tan important per la seva formació i convivència en la societat.

4.4. El consum de substàncies psicoactives en els llibres de text

La utilització dels llibres de text és una de les principals vies de transmissió de continguts escolars a les aules. A pesar dels intents duts a terme des de les administracions educatives, des de l'àmbit de la investigació en didàctica o des dels propis col·lectius de professors, per incorporar la multiplicitat de recursos disponibles avui dia, tant escolars (pràctiques de camp, de laboratori, informàtica educativa, etc.) com extraescolars (mitjans de comunicació, centres de ciència, etc.), la realitat mostra que el llibre de text és el mitjà més usat i acceptat, a vegades únic, pels membres de la comunitat educativa (professors, alumnes i pares) (Valladares, J. *et. al.*, 2001).

Ja que els llibres de text són el principal mitjà emprat per treballar els continguts curriculars, en aquest apartat es durà a terme un anàlisi de com es

presenten els continguts referents al consum de substàncies psicoactives i quina importància donen dins el conjunt del temari que presenten alguns dels llibres d'educació secundària obligatòria actuals. S'ha dut a terme l'anàlisi d'aquests llibres en concret, degut a la seva disponibilitat i a que corresponen al currículum vigent:

- Bioterra. Biologia i geologia. Educació secundària, 3r curs. Vicens Vives. 2007 (1a Ed.).
- Bioterra. Biologia i geologia. Quadern per a la biodiversitat. Educació secundària, 3r curs. Vicens Vives. 2008 (1a Ed.).
- Biologia i geologia 3. Educació secundària, 3r curs. Casals. 2011 (1a Ed.).
- Biologia i geologia. Educació secundària, 3r curs. Cruïlla. 2011 (1a Ed.).
- Biologia i geologia 3. Educació secundària, 3r curs. Anaya. 2011 (1a Ed.).

Per dur a terme l'anàlisi, s'han analitzat els següents paràmetres:

- La localització dins el llibre, és a dir, dintre de quin tema trobam l'apartat que hi fa referència.
- La localització de l'apartat corresponent dins el propi tema on es treballa.
- El nombre de pàgines que hi destinen.
- L'extensió de la informació que presenten.
- Amb quins continguts presents al tema es relaciona aquest apartat del consum de drogues.

A més, l'anàlisi s'ha realitzat tant a nivell quantitatiu (si respecte al nombre total de pàgines destinades al tema hi ha la major part o no d'informació) com a nivell qualitatiu, és a dir, si només és mencionen les drogues legals com l'alcohol i el tabac, o si també es comenten les il·legals, com pugui ser el cànnabis; si a més es mencionen altres tipus de substàncies que poden ser addictives o s'amplia la informació. Finalment, s'analitzen les activitats que es proposen per ajudar a assimilar els continguts.

El resultat d'aquest anàlisi es pot veure a la següent figura (*Fig.3*):

Editorial	UD	Lloc dins la UD	Nre. de pàg.	Continguts amb els que es relaciona	Tractament de la informació	Tipus d'activitats proposades
Vicens Vives	Percepció i coordinació	Dins la UD	2	systema nerviós	Concepte addicció, drogues legals i efectes	Preguntes de comprensió lectora i de recerca d'informació
Vicens Vives (diversitat)	Percepció i coordinació	Dins la UD	2	systema nerviós	Concepte addicció, drogues legals, il·legals i seus efectes	Preguntes de comprensió lectora i mapa conceptual
Casals	La respiració i l'excreció.	Al final de la UD.	2	Aïllat (Annex al final UD: <i>Deixar de fumar</i>)	Efectes del consum i consell per deixar fumar	Realització de companya informativa i preguntes de comprensió
	— La coordinació de l'organisme	— Dins la UD	— 2	— systema nerviós	— Concepte droga, tolerància, síndrome d'abstinència i drogues legals.	— Preguntes de comprensió lectora
Cruïlla	La coordinació de l'organisme	Al final de la UD. Continguts per ampliar.	1	Aïllat (Annex al final de la UD anomenat: <i>Les drogues</i>)	Situació del consum actual, els efectes sobre SNC, i alteracions organisme	Preguntes de comprensió lectora i reflexió; proposta de recerca d'informació
Anaya	La funció relació	Dins la UD	Subapartat dintre d'1 pàgina	Dins subapartat: la salut del SN	Alcohol i altres drogues il·legals provoquen addiccions	No hi ha activitats concretes de l'apartat de consum

Figura 3: Resultats de l'anàlisi del tractament del consum de substàncies psicoactives en els llibres de text.

Com es pot observar a la taula, dos dels cinc llibres analitzats presenten l'apartat de consum de drogues fora del propi temari de la unitat didàctica (és el cas de dels llibres de l'editorial Casals i Cruïlla). En el cas de Casals, més concretament, trobam part del tema treballat dins una UD (*La coordinació de l'organisme*) i part al final del tema *La respiració i l'excreció*, en forma d'annex. Per altra banda, el llibre de l'editorial Anaya és el que menys nombre de pàgines destina al contingut relacionat amb el consum de substàncies psicoactives. De fet, només es treballa el tema mitjançant un paràgraf que rep el nom *Les addiccions*, que alhora es troba dins un apartat anomenat *La salut i el sistema nerviós*.

Cal esmentar que en tots els casos on trobam el consum treballat dins la UD, el tema es relaciona amb el sistema nerviós. A més, en tots els llibres, d'una manera o una altre, es fa referència a conceptes com l'addicció i la síndrome d'abstinència. En tots els casos, exceptuant Anaya, es parla dels efectes de les drogues. Per altra banda, Cruïlla no menciona cap droga concreta, ni legal ni il·legal, només parla dels grup de drogues (depressores, psicotròpiques, etc.) i Anaya just fa menció de les drogues il·legals. Pel que respecte a la resta d'editorials, totes esmenten drogues legals i il·legals. Encara que, cal comentar que en general se presenta més informació de les drogues legals (alcohol i tabac).

Finalment afegir que en tots els casos es proposen activitats de comprensió del text exposat al llibre, d'opinió personal i/o mapes conceptuals a mode de síntesi i relació dels distints conceptes.

El fet de que en alguns casos trobem el tema del consum treballat al final de la unitat de forma aïllada predisposa a que en molts de centres, per distintes raons, no s'hi dediqui gens de temps de l'assignatura; i que en altres casos, possiblement se treballi com un contingut per ampliar, sense donar-li la importància que el currículum i la societat sol·liciten. Per altra banda, en aquells casos en que el consum sí forma part del tema i ve relacionat amb els continguts propis de la unitat, el més probable és que es treballin els continguts

corresponent com una part més del temari que ha de ser avaluat. D'aquesta manera s'està deixant de banda els valors, les habilitats personals, etc.

A tot això, se li afegeix que, tant en els casos on el tema es troba integrat dins la UD com en els casos on es troba com un annex, la metodologia que proposen tots aquests llibres per treballar els continguts són activitats simples de comprensió lectora, definir conceptes o de reflexió dels efectes i conseqüències. Aquest mètode no és en cap cas el més adequat segons els estudis mencionats anteriorment.

Amb aquest petit anàlisi el que podem extreure és que, degut al nombre de pàgines que se dedica al consum de drogues, el tipus d'activitats que se proposen i l'escassetat de conceptes relacionats amb el tema del consum de drogues que se presenten, podem afirmar que en la majoria dels casos el resultat serà massa poc temps o gens treballant continguts del consum de substàncies psicoactives amb l'alumnat, en cas de que el docent s'ajusti al que es presenta al llibre de text. Això suposa que se li està donant molt poc pes en els llibres de text per aconseguir uns resultats efectius, si ho comparem amb les metodologies mencionades a l'estat de la qüestió, per a les quals s'han observat resultats òptims en distintes investigacions.

De tot això podem concloure que, a pesar dels problemes que suposa el consum de les diverses substàncies psicoactives actualment i del que contempla el currículum de l'educació secundària obligatòria vigent i vinent respecte a aquesta matèria, encara se dona poca importància en els llibres de text al consum de substàncies psicoactives per part dels adolescents, i com a conseqüència a les aules que els emprin.

5. Desenvolupament de la proposta

D'acord amb el que s'ha tractat a l'apartat anterior, un repte de la prevenció escolar de l'abús de les drogues per part dels adolescents és la seva integració transversal a l'educació primària i secundària (Espada *et. al.*, 2003).

Amb la finalitat de potenciar el tractament del tema del consum de substàncies psicoactives a les aules, a continuació es presenta un banc de recursos que pretén facilitar als professors el treball d'aquest tema amb els escolars.

Els recursos es presenten classificats conforme al tipus de material que són, per a que els professors puguin elegir amb facilitat el que més s'adapti a la pròpia metodologia didàctica, així com a les característiques i necessitats dels seus alumnes. A més, per a cada un dels recursos esmentats es proposa el nivell educatiu en què seria òptim utilitzar-lo, l'idioma disponible (la varietat d'idiomes pot facilitar el seu ús dins les distintes assignatures que contempla el currículum), els seus objectius, una descripció dels tipus d'activitats que presenta i la direcció web on es pot aconseguir el recurs.

Esmentar que també s'ha elaborat una plana web que recull el banc de recursos proposat amb la finalitat de fer més còmoda la seva consulta.

Disponible a: bancderecursosprevencioconsum.jimdo.com

A las *figures 4.1, 4.2 i 4.3* es presenta de forma esquemàtica el recull de tots els materials seleccionats per treballar de forma transversal a les aules el consum de substàncies psicoactives.

PROGRAMES PREVENTIUS				
Títol	Destinataris	Idioma	Tema tractat	Conceptes clau
RESPIR@IRE	ESO	Català	Tabac	<ul style="list-style-type: none"> ·Tabac ·Conseqüències consum ·Consum experimental
DECIDEIX	ESO	Català	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Prendre decisions ·Pressió grup iguals ·Acceptació altres opinions
AULAS SALUDABLES... ADOLESCENTES COMPETENTES	1r i 2n ESO	Castellà i Basc	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Habilitats per a la vida (autoestima, presa de decisions, respecta, acceptació, oci saludable, autoconeixement, etc.) ·Relacions amb les drogues
GUIA DE SALUT I DESENVOLUPAMENT PERSONAL	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Autoconeixement, autoestima, acceptació, presa de decisions, etc. ·Valors ·Classificació substàncies ·Factors relacionats
PIPES	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Valors ·Desenvolupament actituds saludables ·Competència individual ·Presa de decisions
PREVENIR PER VIURE	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Autoestima, empatia, expressió emocional, presa de decisions ·Desenvolupament actituds saludables, informació drogues ·Competència social, relació, comunicació
REPTE	ESO	Castellà, Basc, Català, Valencià Francès, Portuguès	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Informació drogues ·Actituds i valors ·Habilitats
JOVES I DROGUES	3r i 4t ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Reflexió consum ·Riscs i conseqüències ·Pressió grup d'iguals, societat en general.
I TU, QUÈ PENSES?	3r i 4t ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Patrons de consum ·Reflexió i debat. ·Informació drogues
NEXUS	1r i 2n ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Variables consum drogues ·Competència personal i social
EL VALOR D'UN CONTE	1r i 2n ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Valors ·Actituds ·Habilitats
ODISSEA	3r i 4t ESO i batxillerat	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Factors relacionats consum de drogues
REPRENGUEM. UNA PROPOSTA PER PRENDRE EN SERIO	3r i 4t ESO	Castellà i Basc	Alcohol	<ul style="list-style-type: none"> ·Habilitats cognitives, emocionals i socials ·Valors
UNPLUGGED	ESO	Castellà i anglès	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Informació ·Actituds ·Habilitats ·Consum experimental
SALUDA	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> · Factors cognitives · Factors actitudinals · Factors conductistes

Figura 4.1. Recull esquemàtic dels programes preventius.

MATERIALS AUDIOVISUALS					
C I N E M A	Títol	Destinataris	Idioma	Tema tractat	Conceptes clau
		CINE I EDUCACIÓ	1r i 2n ESO	Castellà	Substàncies psicoactives
	CINENSINO	1r i 2n ESO	Castellà i Gallec	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Addiccions ·Actituds ·Comportament saludables ·Abús
C U R T M E T R A T G E S	BANC D'EINES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Desenvolupament afectiu ·Desenvolupament intel·lectual ·Desenvolupament social
	PASA LA VIDA. LAS DOS CARAS DEL CONSUMO	3r i 4t ESO i batxillerat	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Realitat del consum ·Debat i reflexió
	NUESTRO TIEMPO ES AHORA	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Reflexió ·Conseqüències consum ·Efectes
	DROGUES I ALCOHOL	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Factors negatius consum ·Reflexió ·Realitat consum ·Solucions
	FUMAR. LO QUE LAS TABACALERAS NO QUIEREN QUE SEPAS	3r i 4t ESO	Castellà i anglès	Tabac	<ul style="list-style-type: none"> ·Nocivitat tabac ·Efectes ·Reflexió
	EL CEREBRO ADICTO	3r i 4t ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Addicció ·Funcionament cerebral ·Efectes i conseqüències ·Abstinència
	LA VERDAD SOBRE LAS DROGAS	3r i 4t ESO	Castellà i anglès	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Realitat ·Informació ·Efectes i conseqüències ·Problemàtica ·Valors i habilitats socials
	MIGAS DE PAN	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Informació ·Riscs ·Realitat ·Conseqüències
	TÚ ELIGES	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Realitat ·Efectes i conseqüències ·Dependència
	EL DESPERTAR	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Realitat ·Reflexió i consciència ·Efectes i conseqüències
	CAMPAÑA MUNDIAL CONTRA LADROGA	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Realitat ·Efectes i conseqüències ·Repercussions salut i socials
	NO TE DEJES CONSUMIR	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Perills i efectes ·Reflexió i consciència ·Contacte primerenc
	CARTOONS. DROGAS	1r i 2n ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Perills ·Factors consum drogues ·Habilitats socials ·Solució addicció
	LAS DROGAS. DROGADICCIÓN Y SUS CONSECUENCIAS	1r i 2n ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	<ul style="list-style-type: none"> ·Addicció ·Tipus substàncies ·Ús, abús, dependència ·Experimentació primerenca ·Sistema nerviós

Figura 4.2. Recull esquemàtic dels materials audiovisuals.

ALTRES MATERIALS					
	Títol	Destinataris	Idioma	Tema tractat	Conceptes clau
TEATRE	NUESTRO ESCENARIO	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	·Formació integral individus ·Interacció social ·Valors
	PISA LA RAYA	3r i 4t ESO	Castellà i anglès	Substàncies psicoactives	·Debat consum ·Actitud crítica ·Habilitats personals ·Riscs per a la salut
JOCS DE TAULA	AGITA2	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	·Habilitats socials ·Falsos mites ·Riscs ·Ús responsable
	DE IDA Y VUELTA	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	·Informació ·Reflexió ·Consum primerenc ·Acceptació ·Hàbits saludables
JOCS ONLINE	CON LAS DROGAS NO TE LA JUEGUES	ESO i batxillerat	Castellà	Substàncies psicoactives	·Actituds responsables ·Contacte primerenc ·Habilitats socials
	CONTINGUTS EDUCATIUS DIGITALS	Qualsevol nivell educatiu	Castellà	Tots temes transversals	·Informació ·Habilitats ·Hàbits saludables
	DROGUES I CERVELL	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	·Informació ·Efectes i conseqüències
	EFFECTES DE LES DROGUES	ESO	Castellà	Substàncies psicoactives	·Informació ·Riscs i conseqüències

Figura 4.3 Recull esquemàtic d'altres materials (teatre, jocs de taula i jocs online).

1. RESPIR@IRE

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Català.

Tema: tabac

Objectius:

- Informar sobre el tabac i les conseqüències del seu consum.
- Prevenir el consum de tabac entre els adolescents.
- Retardar l'inici del consum de tabac en l'alumnat.

Descripció: programa estructurat en 4 unitats didàctiques que corresponen als diferents cursos de l'educació secundària obligatòria. Cada una d'aquestes unitats tracten els diferents eixos de treball del programa mitjançant una sèrie d'activitats, programades per sessions, que es van desenvolupant al llarg de cada un dels cursos. Inclou material informatiu pel professorat, material de treball de l'alumnat i un díptic informatiu per a la família.

Disponible a:

<http://dgsalut.caib.es/www/infodroques/catalegprevencio/respiraire/index.html>

A DESTACAR...

Facilita una proposta educativa pràctica i de fàcil abordatge ja que la descripció de cada activitat queda reflectida en les fitxes de les sessions, on es detalla l'activitat que s'ha de fer, l'objectiu a assolir, la forma orientativa d'executar-la, els mitjans per dur-la a terme i els suports didàctics a utilitzar. És un programa preparat per dur a terme durant tota l'etapa d'ESO, el que el fa més eficaç quant a resultats.

2. DECIDEIX

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Català.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Alumnes aprenguin a prendre decisions.
- Decidir correctament davant situacions de pressió de grup.
- Saber acceptar distints punts de vista i opinions.

Descripció: el material per a l'alumnat es compon de sis fascicles, cadascun dels quals consta d'una historieta representativa del tema a tractar, uns suggeriments per orientar la reflexió, una proposta de situacions conflictives que exigeixen una presa de posició i una breu exposició d'informacions objectives. A més, consta d'una guia per al professor i un tríptic informatiu per a les famílies.

Disponible a:

<http://dgsalut.caib.es/www/infodroques/catalegprevencio/inicio.html>

A DESTACAR...

En aquestes lliçons s'analitzen circumstàncies en que se'n produeix el consum, el que és útil per contrastar-les amb creences i suposicions que ja tenguin els alumnes. A més, entre sessions –de 50 o 60 minuts- pot passar fins a una setmana, el que permet que per exemple es treballi amb el programa a les

hores de tutoria. Així s'evita que no es faci per problemes de temps dins d'una assignatura.

3. AULAS SALUDABLES...ADOLESCENTES COMPETENTES

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà i Basc.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Treballar elements que contribueixen a desenvolupar habilitats per a la vida considerades factors de protecció.
- Potenciar estils de vida saludables.

Descripció: proposa activitats que promouen la salut des de dos punts de vista: habilitats de protecció per al desenvolupament de recursos personals (autoconeixement, autoestima, maneig d'emocions, autonomia, presa de decisions, acceptació i respecte cap a altres persones, saber escoltar, comunicar-se i relacionar-se, oci saludable) i estils de vida saludables (activitat i descans, alimentació, relacions amb les drogues, sexualitat i afectivitat). En les activitats que planteja s'expliciten els objectius, inclouen materials, recursos i suggeriments pel desenvolupament de les mateixes.

Disponible a:

Castellà: <http://www.navarra.es/NR/rdonlyres/5209B83F-9C8D-42F1-B7EB-B542FA45D483/0/Aulassaludablescast.pdf>

Basc:

<http://www.educacion.navarra.es/documents/713364/714655/GelaKOLOR.pdf/d774309-1c64-4084-8563-48054e7e61ac>

A DESTACAR...

És un material que està preparat perquè es pugui treballar des de distintes assignatures (ciències naturals, ciències socials, educació física, llengua i literatura i matemàtiques), potenciant la transversalitat del tema del consum. A més, el tipus d'activitat que proposa aquest material promouen la salut des de

les dimensions biològica, psicològica i social. Això permet una formació completa dels alumnes front a la problemàtica del consum.

4. GUIA DE SALUT I DESENVOLUPAMENT PERSONAL

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Facilitar la programació del treball educatiu.
- Obtenir una imatge ajustada i positiva d'un mateix, augmentant l'autoestima i les habilitats d'autoconeixement.
- Comprendre els demés, valorant la diversitat i adoptant eines per a la comunicació amb els que l'envolten.
- Controlar i dirigir la vida pròpia, presa de decisions i autonomia.
- Potenciar estils de vida saludables.

Descripció: consta d'un apartat teòric "Abans de començar" i sis "Centres d'interès" (*Qui soc jo, Els altres, les altres, Control la meva vida, Relacions interpersonals, Em comunico millor, Em cuido*), cada un dels quals conté dues parts: "Centrant-nos en el tema", que inclou una introducció i algunes claus teòriques del tema que tracta i "Dissenyant el programa", que descriu els distints objectius i continguts que es podrien treballar, així com una proposta de seqüenciació de l'ampli llistat d'activitat que ofereix.

Disponible a:

<http://www.navarra.es/NR/rdonlyres/9C5E6501-4734-45BF-999B-12C14ABCFA69/0/Gu%C3%ADadeSaludparatrabajarconadolescentes.pdf>

A DESTACAR...

Aquest material permet facilitar la pròpia pràctica docent amb total autonomia, ja que ofereix una proposta de continguts i activitats que permet que cada educador/ora dugui a terme i desenvolupi la seva pròpia programació i les unitats didàctiques que millor se li adaptin.

5. PIPES (Pla Integral de Prevenció Escolar)

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Cercar que els escolars triïn estils de vida més saludables.
- Contribuir a disminuir factors de risc.
- Desenvolupar factors de protecció quan a l'ús de drogues.
- Treballar valors, desenvolupar actituds a favor de la salut, augmentar la competència individual i prendre decisions.

Descripció: El material abasta els trets psicològics que caracteritzen l'etapa de l'adolescència per passar després a realitzar unes propostes didàctiques que inclouen quaranta-tres activitats, indicant les tècniques i estratègies adequades per al seu desenvolupament. Inclou una avaluació sistemàtica, tant del desenvolupament global com de cada una de les activitats.

Disponible a: <http://redined.mecd.gob.es/xmlui/handle/11162/59721>

A DESTACAR...

És un instrument de suport i recolzament per a la tasca docent i educativa del professorat. És un programa obert, integral i flexible que proposa nombroses estratègies per poder arribar a tota la comunitat escolar. A més, aquest programa es pot integrar al currículum a través de tres vies fonamentals:

- Les diverses àrees, mitjançant els continguts actitudinals i, en menor mesura, els conceptuals i procedimentals.
- Els temes transversals, amb especial rellevància de l'educació per a la salut.
- La orientació i la tutoria.

Esmentar també que és un material que pot ser completat amb les activitats que es recullen al programa "Joves y drogues".

6. PREVENIR PER VIURE

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Desenvolupar l'afectivitat mitjançant l'augment de l'autoestima, la capacitat d'empatia i la millora de pròpia expressió emocional.
- Desenvolupar l'àmbit intel·lectual a favor de la salut, aprenent l'habilitat per la presa de decisions, canvi d'actituds i desenvolupament de l'autocontrol.
- Informar sobre drogues.
- Desenvolupar l'àmbit social dels alumnes, (competència social, relació i comunicació amb els demés).

Descripció: Les activitats estan distribuïdes en blocs temàtics per treballar habilitats concretes (habilitats d'interacció, autoestima, presa de decisions, afrontament de situacions d'aposició i actituds cap a les drogues). Presenta una guia didàctica a la que trobam una revisió actualitzada dels models explicatius del consum de drogues, de les variables relacionades amb el consum de drogues i una explicació de com aplicar el programa, amb una breu referència a la integració al currículum i algunes indicacions per l'avaluació. A més, presenta un quadern d'activitats per a cada curs per treballar amb els alumnes i un quadern per treballar amb pares i mares.

Disponible a:

http://www.ieszaframagon.com/files/noticias_files/Dossier%20Informativo%20PREVENIR%20PARA%20VIVIR_13_14_1.pdf

A DESTACAR...

És un programa senzill, amb una guia didàctica que permet cobrir les exigències bàsiques de l'aplicació del programa sense requerir formació específica per fer-ho. Aquest material es recolza en un model educatiu en el que les activitat de prevenció són compatibles amb les activitats pròpies de les diverses àrees de coneixement. A més, l'enfocament metodològic és àgil,

pràctic i adaptat als distints nivells de compromís dels centres escolars participants.

7. REPTE. Afrontar el desafiament de les drogues (“Órdago”).

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà, basc, Català, Valencià, Francès i Portuguès.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Posar a la disposició de l'alumnat la informació necessària
- Desenvolupar les actituds, els valors i les habilitats que precisa l'alumnat per decidir raonadament i de forma autònoma en situacions d'oferta de drogues.
- Incidir en la modificació dels factors que estan relacionats amb l'inici del consum de drogues.

Descripció: proposa trenta-dues sessions al llarg de quatre cursos consecutius. Vuit sessions a cada curs, centrades, respectivament, a les àrees d'interès següent: informació, creences, actituds, influències, autoestima, presa de decisions, resistència a la pressió en grup i temps lliure. També consta d'un manual pel professorat, un quadern per l'alumne i material de recolzament pel professorat.

Disponible a: <http://www.ordago.net>

A DESTACAR...

És un programa que es pot desenvolupar durant tota l'etapa d'ESO, el que facilitarà que s'aconsegueixin uns resultats efectius. A més, proposa una bateria de recursos de recolzament pel professorat. Destacar també la gran varietat d'idiomes en que es troba disponible que es pot emprar per potenciar la transversalitat del tema del consum de substàncies psicoactives.

8. JOVES I DROGUES. Unitat didàctica per la prevenció.

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Provocar la reflexió sobre el consum de drogues, així com els seus riscos i conseqüències.
- Potenciar una actitud analítica davant la pressió de grup, la publicitat, l'oci, etc.

Descripció: el programa consta de tres parts: 1a. Un dossier sobre les drogues, la drogodependència i la seva prevenció; 2a. La unitat didàctica, on s'hi presenta el material per l'alumnat i cinc blocs temàtics amb les activitats corresponents; 3a. Quatre quaderns de treball: *Si beus massa... te la jugues, si fumes te la jugues, La xina, te tocarà, èxtasis i altres drogues de síntesi*. A més, presenta una guia pel professorat.

Disponible a:

<http://publicaciones.edex.es/todas/25-jovenes-y-drogasunidad-didactica-para-la-prevencion.html>

A DESTACAR...

Disposa de material extra com a suport per a les activitats que proposa. És un programa molt complet quant a continguts, l'inconvenient és que s'ha de pagar per poder disposar-ne.

9. I TU, QUÈ PENSES?

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 3r i 4t ESO i batxillerat. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Proporcionar una orientació dels distints aspectes relacionats amb els nous patrons de consum.
- Potenciar la reflexió i el debat.

Descripció: les activitats es presenten en sis quaderns en els que la informació s'estructura en textos de diversos tipus i formats (articles, notícies de premsa, dades estadístiques, etc.) i s'agrupen per temes. Els títols i continguts són: *La*

vida en grup, Temps lliure, Publicitat i moda, Joves i adults, Relacions personals, Els joves i el món, De festa. A més, consta d'una Guia Didàctica que ajuda i orienta en l'ús dels quaderns de treball, així com en la dinamització dels grups. També ofereix recomanacions didàctiques i una estratègia d'utilització del material, així com, tècniques i estratègies per poder du a terme els objectius principals.

Disponible a: <http://www.fad.es/node/4792>

A DESTACAR...

La fundació a la que pertany aquest recurs -FAD- convoca cada any un concurs que consisteix en una proposta de reflexió oberta de temes que afecten a la joventut. Aquesta proposta sol·licita als joves que expressin i presentin, en diversos suports, el seu pensament respecte a aquest temes, el que pot suposar un motiu de motivació i potenciar l'ús del recurs així com la seva implicació per part dels alumnes.

10. NEXUS

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Incidir en les variables mediadores més directament relacionades amb el consum de drogues.
- Incidir en la competència personal i social de l'adolescent.
- Desenvolupar una sèrie d'habilitats que el facin menys susceptible a consumir drogues i més competent per establir vincles socials i fer front a les pressions de l'ambient favorables al consum de drogues.

Descripció: ofereix sessions informatives en les que es treballen les distintes habilitats. Els temes pertanyents a les dotze sessions que formen aquest programa són: informació de les begudes alcohòliques, informació del tabac, assertivitat i habilitats de comunicació, intel·ligència emocional, autoestima,

autocomunicació, pensament positiu, anàlisi de la publicitat, pressió de grup, oci i temps lliure i sociodrama.

Disponible a: <http://www.pnsd.msc.es/Categoria2/publica/pdf/nexus.pdf>

A DESTACAR...

Es basa en distints models i teories descrites que fan que aquest sigui un programa molt complet, treballant íntegrament tots els factors que influeixen en el consum de drogues, augmentant així les possibilitats d'èxit d'aquest programa.

11. EL VALOR D'UN CONTE

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: qualsevol nivell educatiu. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Promoure el tractament transversal de la prevenció del consum de drogues en el procés educatiu de l'alumne.
- Formar als alumnes en valors, actituds i habilitats socials.
- Afavorir i impulsar el gust per la lectura incorporant-la com una alternativa més d'oci i temps lliure.

Descripció: a partir d'una lectura, es proposa treballar una guia didàctica i un conjunt de recomanacions que permetran desenvolupar les activitats mitjançant tres fases (1a: activitats prèvies a la lectura, 2a: activitats posteriors a la lectura, 3a: avaluació) Alguns dels llibres proposats per aconseguir els objectius són: *El Señor del Cero* (Mª Isabel Molina), *Cuando Hitler robó el conejo rosa* (Judith Kerr), *Los secuestradores de burros* (Gerald Durrell), *Julie y los lobos* (Jean C. George). És un programa que contribueix al desenvolupament global de l'individu i el fan més capaç d'afrontar els contratemps de la vida, entre ells el consum de drogues.

Disponible a: <http://www.fad.es/node/4795>

A DESTACAR...

Aquest programa es pot adaptar a qualsevol edat. Només s'ha de fer una correcta elecció de les lectures, de les quals s'aprofita els continguts perquè els alumnes aprenguin els valors, habilitats, etc. necessaris per enfrontar-se al tema de les drogues. Aquest és un tipus de programa que gràcies al foment de la lectura, a més de prevenir el consum de drogues augmenta la creativitat, afavoreix posicions actives, ensenya experiències, afavoreix la capacitat crítica i potencia un oci alternatiu al que és més habitual actualment.

12. ODISSEA

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 3r i 4t ESO i batxillerat. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Orientar en el disseny d'un programa o pla d'intervenció en relació a la prevenció de la drogodependència en els escolars.
- Permetre afrontar de forma efectiva la prevenció de l'abús de drogues.

Descripció: consta de set quaderns amb materials de recolzament. Cada un desenvolupa una qüestió clau en l'abordament del consum de drogues (factors de risc de consum i protecció, aspectes teòrics relacionats amb les drogues, el context de les drogues: normes i límits, la prevenció en grup, la societat y la família com a agent influent, les tutories,prevenció en distàncies curtes i més material de prevenció). A més, ofereix continguts teòrics, exercicis senzills, lectures per ampliar la informació i exemples de problemes i com afrontar-los.

Disponible a: <http://www.pnsd.msc.es/Categoria2/publica/pdf/odisea.pdf>

A DESTACAR...

Els quaderns poden ser treballats independentment, el que permet que sigui el professorat qui determini quins elements són més prioritaris i són més convenient reforçar.

13. REPREGUEM... UNA PROPOSTA PER PRENDRE EN SERIO

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Castellà i Basc.

Tema: alcohol

Objectius:

- Contribuir a la prevenció de l'abús de l'alcohol per part dels adolescents mitjançant el desenvolupament de la competència psicosocial.
- Educar en valors.
- Desenvolupar en els adolescents deu habilitats per a la vida proposades per l'Organització Mundial de la Salut.

Descripció: presenta vint sessions pautades ens uns quaranta cinc minuts de durada. És una proposta que permet adquirir habilitats **cognitives** (coneixement d'un mateix, pensament creatiu, pensament crític, presa de decisions), habilitats **emocionals** (empatia, maneig d'emocions i sentiments, maneig de tensions i estrés) i habilitats **socials** (comunicació assertiva, relacions interpersonals, solució de problemes i conflictes).

Disponible a: www.retomemos.com

A DESTACAR...

A més de prevenir el consum de drogues, promou un desenvolupament molt complet de competències socials que serviran als alumnes en aquest àmbit, així com en molts altres, amb els que es podran trobar els alumnes al llarg de la seva vida. Per altra banda, esmentar que és un recurs motivador pels alumnes ja que consta de material audiovisual.

14. UNPLUGGED

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà i Anglès, entre d'altres.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Reduir l'edat d'inici del consum de drogues.

- Retardar la transició del consum experimental.

Descripció: consta d'un manual de professorat format per dotze sessions que conformen la proposta didàctica i es centre en tres components (informació i actituds, habilitats interpersonals i habilitats intrapersonals), un quadern de feina per l'alumnat amb fitxes de desenvolupament de les sessions i Quiz-cards (quadernet amb quaranta set preguntes que tracten mites i informació d'efectes i riscos del consum).

Disponible a: http://www.eudap.net/Unplugged_HomePage.aspx

A DESTACAR...

La gran disponibilitat d'idiomes, el que facilitarà la transversalitat que tant ens interessa del consum de drogues, ja que d'aquesta manera es pot integrar i treballar el tema fàcilment dins les assignatures de llengües estrangeres que presenti cada col·legi.

15. SALUDA

Tipus de recurs: PROGRAMA PREVENTIU

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Augmentar la competència personal mitjançant entrenament assertiu, que pot tenir efectes beneficiosos damunt varis factors psicològics.
- Retardar l'edat d'inici del consum.
- Promoure l'abstinència o l'ús responsable.
- Reduir l'abús de l'alcohol i el consum de drogues de síntesi.

Descripció: consta de deu sessions on es descriuen els continguts, els components i la metodologia. El programa proposa distintes activitats adaptades a cada fase del programa: educativa, d'entrenament d'habilitats i de manteniment. A més, inclou un CD-ROM que inclou el material necessari per a la seva aplicació.

Disponible a: <http://www.edicionespiramide.es/libro.php?id=649072>

A DESTACAR...

El recurs actua a tres nivells: cognitiu, actitudinal i conductista, el que permet una formació completa dels alumnes. És un programa que ofereix la possibilitat d'aplicar-se a qualsevol àmbit on hi hagi persones en edat escolar.

16. CINE I EDUCACIÓ

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CINEMA.

Nivell: fins a 2n ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Transmetre valors i models de referència que ens ajudin a formar persones.

Descripció: aquesta proposta preventiva es du a terme mitjançant el cine. La dinàmica del programa es basa en la projecció de diverses pel·lícules al llarg del curs escolar, que han estat seleccionades atenent a dos factors bàsics: l'edat de l'alumnat i el seu contingut en valors. A cada una d'aquestes pel·lícules li correspon una Guia d'activitats. A més, el professorat realitza una sèrie d'activitats a l'aula abans i després d'haver-les vistes. Els materials didàctics i les pel·lícules classificades en funció del consum de quina droga es vulgui prevenir es troben al següent enllaç:

Disponible a: <http://www.prensajuvenil.org/?q=cine/guias-online>

A DESTACAR...

Empra un mitjà d'indiscutible atractiu pels escolars. A més, s'adapta a qualsevol nivell educatiu, ja que l'únic necessari és elegir les pel·lícules en funció del curs on vulguem fer ús d'aquest recurs.

17. CINENSINO

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CINEMA.

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà i Gallec.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Prevenir l'aparició de problemes relacionats amb les conductes d'abús i els trastorns addictius entre els adolescents.
- Ensenyar actituds i comportaments més saludables.
- Racionalitzar l'ús de les TICs prevenint les addiccions socials i conductes relacionades.

Descripció: El programa s'estructura al voltant de tres objectius generals que articulen les tres unitats didàctiques. Cada objectiu desenvolupa una sèrie de continguts mitjançant diferents àmbits d'intervenció. Els continguts fan referència als aspectes principals sobre els quals s'incideixen i per als quals es presenten distintes activitats.

Disponible a: <http://www.cinensino.com/cast/index.html>

A DESTACAR...

Empra un mitjà d'indiscutible atractiu pels escolars. A més, s'adapta a qualsevol nivell educatiu, ja que l'únic necessari és elegir les pel·lícules en funció del curs on vulguem fer ús d'aquest recurs. A més, a la plana web indicada trobam unes propostes audiovisuals distintes per a cada curs escolar i classificades en funció del nivell escolar més adequat. Per tant, és un recurs que sempre es troba actualitzat i el qual ens ofereix variabilitat.

18. BANC D'EINES D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Aconseguir un desenvolupament educatiu, afectiu, intel·lectual i social.

Descripció: ofereix un total de 91 suports i 91 fitxes de feina. Els audiovisuals seleccionats es recullen en un DVD i procedeixen de seqüències de cinema, anuncis publicitaris, cançons i poesies. El CD-ROM, a més, conté orientacions que recolzen el professor en la utilització dels audiovisuals, amb tècniques per la participació activa dins l'aula, fitxes de feina i activitat estructurades per cada suport audiovisual. Es pot obtenir el DVD i CD-ROM a través del web facilitat.

Disponible a: <http://www.fad.es/node/4719>

A DESTACAR...

Presenta uns audiovisuals de gran interès i atractiu, que fan que aquesta sigui una eina pedagògica molt eficaç pels àmbits de l'educació formal i no formal.

19. PASA LA VIDA. LAS DOS CARAS DEL CONSUMO

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: 1r i 2n ESO i batxillerat. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives

Objectius:

- Analitzar i mostrar les diferències i discrepàncies entre les expectatives positives que genera el consum de drogues, és a dir, els "beneficis" del consum i el seu resultat real.
- Desmantellar les percepcions mitificades del consum.

Descripció: el programa consta de dos instruments: el document audiovisual i la guia didàctica, ambdues amb la mateixa importància i utilitats distintes. El document audiovisual és el punt de partida. Per la seva banda, la guia didàctica proposa formes de conduir i realitzar el debat i la reflexió i el punt d'arribada el posaran els participants.

Aquest programa conté cinc capítols. Cada un d'ells té sentit per si mateix, tenint utilitat educativa vist de forma aïllada i veient la seqüència completa, que dona lloc a una sola història.

Disponible a: <http://www.fad.es/node/5094>

A DESTACAR...

Presenta uns audiovisuals de gran interès i atractiu, que fan que aquesta sigui una eina pedagògica molt eficaç pels àmbits de l'educació formal i no formal.

20. NUESTRO TIEMPO ES AHORA

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Fer reflexionar als alumnes que davant els problemes hi ha moltes altres opcions disponibles abans d'introduir-se en el consum.
- Mostrar les conseqüències del consum i, en certa manera, els efectes que les drogues tenen sobre l'organisme.
- Comprendre que davant els problemes han de cercar ajuda i contar-ho.

Descripció: audiovisual de quasi dos minuts realitzat amb dibuixos. Es conta una situació que es podria fer real per a qualsevol adolescent i mostra les conseqüències d'acceptar en iniciar-se en el consum de drogues.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=JndZ3y-KVLQ>

A DESTACAR...

Si adaptem les activitats que es facin al respecte, també es pot emprar per a nins de cursos inferiors a ESO. És un vídeo que convida a reflexionar sobre les conseqüències i opcions que se tenen front al consum.

21. DROGUES I ALCOHOL

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Presentar situacions en les que es troben els adolescents avui dia, per aproximar el alumnes als fets.
- Tractar alguns dels múltiples factors negatius que suposen un perill per a la salut actualment, com són el consum habitual o ocasional de drogues de disseny, alcohol o tabac.
- Obrir els ulls front als aspectes negatius que suposen consumir alguna substància psicoactiva.
- Demostrar que encara que sembli que controlen aquest consum i els seus actes, no és així.

- Convidar a reflexionar sobre que el consum té sortida i que les persones que t'envolten i t'estimen te poden ajudar a superar-ho si poses de la teva part.

Descripció: audiovisual d'uns vuit minuts que presenta tres situacions molts pròximes a les que viuen els adolescents d'avui en dia. Mostra les repercussions negatives que té el consum de drogues sobre el propi organisme, el grup d'iguals i la societat en general.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=-yRuUtLkERE>

A DESTACAR...

El fet de ser material audiovisual és de per se un punt a favor per aconseguir motivar als alumnes i que parin més atenció. A més, són dibuixos que representen adolescents vestits i ambientats en les diferents modes que es troben avui dia, el que aproxima als escolars encara més.

22. FUMAR. LO QUE LAS TABACALERAS NO QUIEREN QUE SEPAS

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Anglès i Castellà.

Tema: tabac

Objectius:

- Crear aversió cap al tabac.
- Obrir els ulls del gran mal que fa a la salut el consum de tabac.

Descripció: vídeo de quatre minuts que explica el funcionament dels pulmons i de quina manera es veuen afectats pel tabac. A més, mostra algunes campanyes contra el tabac, que conviden a reflexionar del mal que ocasiona fumar.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=M7f1sqce620>

A DESTACAR...

El fet de que sigui tan impactant pot ser un punt a favor per aconseguir una major reflexió front al fet de fumar. Per altra banda, comentar que és molt apropiat per treballar el tema transversal del consum de substàncies, en aquest cas, en concret el tabac, dins altres assignatures que no siguin ciències naturals, com és l'assignatura de llengua anglesa.

23. EL CEREBRO ADICTO

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Divulgar informació: què és l'addicció, com és el funcionament cerebral responsable (hormones, vies cerebrals, àrees cerebrals involucrades, etc.).
- Explicar els efectes i conseqüències de distintes substàncies, síndrome d'abstinència, etc.

Descripció: vídeo d'uns nou minuts de durada que explica informació relacionada amb el consum i les addiccions, així com els efectes i conseqüències del mateix.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=uLJVINdluDw>

A DESTACAR...

És una forma motivadora de transmetre als alumnes conceptes i aspectes més teòrics que envolten al consum de drogues i que també formen part del temari de les ciències naturals. A més, després del vídeo, pot ser un bon moment per realitzar activitats per treballar valors, tractant així l'àmbit al complet.

24. LA VERDAD SOBRE LAS DROGAS.

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES.

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Anglès (Sub. Castellà).

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Informar de què és una droga, posant exemples i explicant els efectes, les conseqüències, la problemàtica que comporta, etc.
- Potenciar el pensament crític, el debat i obrir els ulls de les repercussions del consum.

Descripció: vídeo de quasi vuit minuts que exposa pensaments que poden tenir els escolars. Mostrar situacions en les que es troben els adolescents habitualment i la realitat de les drogues.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=0KL0py7i0nA>

A DESTACAR...

Ens serveix per transmetre informació vinculada al consum i treballar els valors, habilitats socials i conscienciar. A més, és apropiat per treballar també dins l'assignatura d'anglès o dins les ciències naturals, en cas de que es facin completament o parcialment en anglès.

25. MIGAS DE PAN

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Informar i formar als adolescents i joves dels riscos associats al consum de drogues, mitjançant la seva visió i anàlisi.

Descripció: vídeo de vint-i-tres minuts que mostra situacions reals, similars a les que es poden trobar els adolescents i joves, així com les conseqüències pròpies del consum de substàncies psicoactives.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=rM55xWifYUM>

A DESTACAR...

És una forma òptima de que vegin el resultat del consum, que vegin que realment són majors els aspectes negatius que s'hi troben relacionats, de quina manera afecta al control corporal i la percepció del que els envolta. Per tant, potencia la reflexió i presa de consciència.

26. TÚ ELIGES

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Prevenir el consum de drogues.
- Conscienciar de la dependència que creen les drogues i de les repercussions negatives que tenen.

Descripció: vídeo de quatre minuts. És una campanya antidroga que contrasta distintes situacions de la vida quotidiana per a una persona que no consumeix i per una altra consumidora habitual de substàncies psicoactives. Mostra la realitat de la dependència que creen les drogues, com canvia el dia a dia d'una persona, així com el seu futur.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=mb3afRgUWxE>

A DESTACAR...

Cal destacar la comparativa que fa en tot moment de les diferències que hi ha en la mateixa situació quotidiana entre una persona consumidora d'una que no ho és, destacant clarament les conseqüències del consum.

27. EL DESPERTAR

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Fer reflexionar de que no és necessari prendre cap substància per divertir-se a una festa.
- Potenciar el rebuig de persones no consumidores front a l'actitud i comportament de persones consumidores que es troben baix l'efecte de les drogues.
- Convidar a reflexionar i prendre consciència de com el consum de drogues afecta a la vida diària del que consumeix, així com als que l'envolten i els seus afectes i conseqüències.

Descripció: vídeo d'uns deu minuts. És un vídeo ambientat en un exemple habitual d'una festa de joves. Es mostra com els consumidors es poden arribar

a enganar a ells mateixos, fer actes dels que se poden empegueir, etc. degut al consum. Però també s'exposa la possibilitat de recolzar-se en altres persones i mètodes existents per posar solució al problema.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=lgNPo0MO8YI>

A DESTACAR...

La dura realitat a la qual du el consum de drogues, com la violència cap a éssers estimats, la mentida, etc. que segur provoquen una reflexió per part dels adolescents.

28. CAMPAÑA MUNDIAL CONTRA LA DROGA

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Mostrar els efectes de les drogues en l'aspecte i la salut de les persones.
- Impactar als que el visualitzen per prevenir el consum de drogues.

Descripció: Vídeo de poc més d'un minut de durada que mostra el canvi progressiu que ocasiona en les persones el consum de drogues. Pretén remarcar els efectes nocius que tenen en la salut.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=ioiiemPK7A>

A DESTACAR...

L'impacte que suposa veure de forma accelerada el resultat de les drogues damunt la imatge i estat de salut de les persones. Pot ser el punt de partida per debatre i tractar molts aspectes teòrics, de valors i habilitats socials.

29. NO TE DEJES CONSUMIR

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Conscienciar, especialment als joves, sobre els perills de les drogues i els seus efectes.
- Evitar el contacte primerenc amb les drogues.

Descripció: vídeo de quasi dos minuts i mig. Imatges que mostren mitjançant l'actuació d'un adolescent, la dependència que crea la droga i els efectes i repercussions que aquestes tenen sobre els consumidors.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=mrfTud2J3-U>

A DESTACAR...

Campanya que en molt poc temps i de forma impactant mostra a grans trets les conseqüències del consum. Curtmetratge que de forma xocant pot aconseguir evitar que els adolescents tinguin contacte amb les drogues en edats primerenques.

30. CARTOONS. DROGAS

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Mostrar els perills de les substàncies il·legals.
- Treballar habilitats com presa de decisions, pensament crític, maneig d'emocions i sentiments, comunicació assertiva, relacions interpersonals, solució de problemes i conflictes.

Descripció: vídeo de nou minuts i mig. És un curt de dibuixos animats que fa incidència en els perills de les substàncies il·legals. Hi ha el personatge del fantasma que representa la "satisfacció immediata". A aquest s'uneixen altres que representen distints elements i persones presents en situacions susceptibles a consumir.

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=BREIO1xTheI>

A DESTACAR...

El fet de que siguin dibuixos animats pot aconseguir una major atenció per part dels escolars als que va destinat el vídeo. A més, el fet de ser personatges de dibuixos animats reconeguts pels nins aconsegueix atreure'ls en major mesura.

31. LAS DROGAS. DROGADICCIÓN Y SUS CONSECUENCIAS

Tipus de recurs: MATERIALS AUDIOVISUALS. CURTMETRATGES

Nivell: 1r i 2n ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Informar d'alguns conceptes relacionats amb les drogues.
- Transmetre els efectes que tenen damunt el sistema nerviós.
- Exposar les tècniques existents per evitar iniciar-se en el consum.

Descripció: petit documental de quaranta-un minuts. És més bé de caire informatiu (adicció, tipus de drogues, factors relacionats amb el consum, dependència, comportament dels consumidors, etc.)

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=W01SwIAPGbI>

A DESTACAR...

En lloc de fer ús del llibre, es pot emprar aquest vídeo per treballar el tema del consum que dona una informació prou completa. I a posteriori es pot treballar valors i habilitats personals.

32. NUESTRO ESCENARIO

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. TEATRE

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Utilitzar el teatre com eina educativa en un context lúdic.
- Millorar la formació integral dels individus.
- Augmentar la participació dels individus en el seu entorn pròxim

- Reforçar el paper de les institucions en relació amb el desenvolupament de la participació i la dinamització del teixit social.

Descripció: el material que ofereix consta de cinc dossiers: **1.** Protocol d'actuació, **2.** El teatre: per què i amb quina finalitat?, **3.** La creació col·lectiva, **4.** Trames o ametlles dramàtiques, **5.** Els espectadors actius.

Disponible a: <http://www.fad.es/node/4798>

A DESTACAR...

És una metodologia poc emprada pels alumnes, que suposa la realització d'una activitat diferent, la qual implica l'elaboració d'un muntatge teatral que promou una feina de tots i entre tots. Per tant, és una activitat de la que els alumnes en prenen part activament.

33. PISA LA RAYA

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. TEATRE

Nivell: 3r i 4t ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Promoure el debat sobre l'ús de substàncies psicoactives entre la població més jove.
- Facilitar el desenvolupament d'una actitud crítica com a requisit previ per assumir responsabilitats i autocontrol.

Descripció: recreen situacions habituals entre els joves: la primera vegada que se prova una droga, la pressió del grup, l'excitació i temor a la transgressió, les drogues com una evasió de la realitat, la fal·làcia de la distinció drogues legals/il·legals, etc. S'acompanya d'una guia didàctica i un DVD.

Disponible a: <http://pikorteatro.com/pisa-la-raya/>

A DESTACAR...

És una proposta divertida i fresca. A més, empra un llenguatge directe i es succeeixen les escenes de forma ràpida, el que evitarà que els escolars desconnectin. A més, amb el DVD es poden tornar a veure a les aules aquelles escenes que recullen els aspectes que es vulguin treballar i fer-hi incidència.

34. AGITA2

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS DE TAULA

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Ampliar el concepte associat a la prevenció de drogodependències que tenen els escolars, posant especialment atenció en la dimensió de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TICs).

Descripció: Inclou continguts i proves relacionades amb les habilitats socials, temps lliure, falsos mites, estereotips, percepció de riscos, ús responsable de les TICs, etc. El títol del joc Agita2, es relaciona amb la pròpia dinàmica del joc que implica tirar dos daus: un per estriar la temàtica i l'altre per estriar el tipus de prova. També es relaciona amb que l'equip/participant guanyador/a serà aquell que tingui dos jocs complets dels distints colors/targetes/temàtiques.

Disponible a: http://issuu.com/scout_es/docs/agita2/1?e=1757207/5346845

A DESTACAR...

El fet de que sigui un joc i es pugui jugar en grup motiva als escolars i incentiva la seva participació i el fet de que posin atenció.

35. DE IDA Y VUELTA

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS DE TAULA

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Oferir als joves la possibilitat d'estar informats de les conseqüències del consum de drogues.
- Aconseguir que els adolescents reflexionin sobre aquestes substàncies.
- Prevenir el consum de substàncies en edats primerenques.
- Acabar amb els falsos mites, creences i prejudicis.

- Consolidar el grup d'iguals com espai d'aprenentatge i intercanvi de punts de vista.

- Fomentar la promoció de formes saludables d'utilització d'oci i temps lliure.

Descripció: els participants han de superar proves com respondre preguntes, esbrinar dibuixos o mímica. Juntament amb el joc es distribueix una guia pedagògica perquè ajudi als joves a resoldre dubtes sobre aquestes substàncies.

Disponible a:

http://www.juventudenaccion.injuve.es/modules/experiences/experiences_0067.html

A DESTACAR...

El fet de que sigui un joc es per se un motiu de motivació per l'alumnat. A més, potencia l'esperit competitiu i el joc en equip que mantindrà als adolescents entretinguts, així com, atrets pels continguts en tot moment. D'aquesta manera fan una immersió en el tema sense que els suposi cap esforç.

36. CON LAS DROGAS NO TE LA JUEGUES

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS ONLINE

Nivell: ESO i batxillerat. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Promoure actituds de responsabilitat respecte a les drogues, amb especial enfocament en el cànnabis, el tabac, l'alcohol i drogues de síntesis.

- Prevenir l'ús de drogues entre els adolescents.

Descripció: joc interactiu que presenta la possibilitat de jugar treballant el tema del tabac, l'alcohol i les drogues il·legals, posant-se a la pell d'un al·lota o al·lota.

Disponible a: http://www.cruzroja.es/juego_drogas/

A DESTACAR...

El fet de que es presenti una petita historia per a cada un dels tres tipus de drogues que ofereixen i que en cada moment i situació que presenten donin la

possibilitat de que sigui el propi jugador el que decideixi quina opció triar de entre les disponibles en tot moment, veient a l'instant quines són les repercussions de les seves eleccions. D'aquesta manera, poden comparar les conseqüències de cada acte elegit, fomentant la reflexió i la presa de decisions.

37. CONTINGUTS EDUCATIUS DIGITALS

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS ONLINE

Nivell: Qualsevol nivell educatiu. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Fer que assoleixin els continguts de qualsevol del tema que es presenta i per qualsevol nivell educatiu.
- Aprendre distintes habilitats i obtenir informació de les drogues.

Descripció: ofereix jocs corresponents a qualsevol assignatura del currículum i adaptats a qualsevol nivell educatiu (educació infantil, educació primària, educació secundària i batxillerat). A més, conté jocs de continguts transversals del marc legal, entre ells, les drogues.

Disponible a: <http://conteni2.educarex.es/?sd=270>

A DESTACAR...

La possibilitat de trobar jocs de qualsevol assignatura i dels distintes temes transversals presents al currículum. És una forma motivadora i interactiva de que els alumnes treballin els continguts.

38. DROGUES I CERVELL

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS ONLINE

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Informar de les drogues

- Mostrar les conseqüències del consum de varies drogues com l'alcohol, el tabac i les drogues de síntesi.
- Conscienciar dels riscos que suposa el consum.

Descripció: petit joc interactiu de caire informatiu que explica els efectes de distintes substàncies sobre el sistema nerviós.

Disponible a: <http://www.drogasycerebro.com/>

A DESTACAR...

La gran varietat d'idiomes disponible i la possibilitat de poder estriar entre vuit substàncies psicoactives diferents. A més, és una bona opció per treballar uns continguts teòrics en substitució a una explicació magistral.

39. EFECTES DE LES DROGUES

Tipus de recurs: ALTRES MATERIALS. JOCS ONLINE

Nivell: ESO. **Idioma:** Castellà.

Tema: substàncies psicoactives.

Objectius:

- Presentar informació, efectes i distintes conseqüències que implica el consum de varies drogues com l'alcohol, el tabac i les drogues de síntesi.

Descripció: joc interactiu de caire informatiu que presenta petits tests per facilitar l'aprenentatge dels continguts que presenta.

Disponible a: <http://www.adrogas.com/drogas/efectos>

A DESTACAR...

El fet de que sigui una bona alternativa de fer arribar uns continguts de drogues d'una manera més entretinguda i interactiva, en la són els alumnes que per sí sols es van informant i treballant els continguts. A més, permet que qui hi juga pugui anar comprovant a l'instant el que sap i el que no, si li ha quedat clara la informació, etc.

6. Conclusions

Com s'ha pogut comprovar al llarg d'aquest treball, el consum de substàncies psicoactives per part dels adolescents i joves és un problema actual. Degut a això, en les darreres dècades s'han fet molts estudis per intentar posar solució a dita preocupació social. D'aquesta manera, tenim que són moltes les recerques que s'han dut a terme per verificar quins dels molts programes existents actualment són els més adequats per treballar aquest tema.

S'ha pogut constatar que l'àmbit de la salut pública, on s'inclouen les substàncies psicoactives, està present i contemplat al currículum. De tal manera que, és un tema que s'hauria de tenir molt present a les aules i rebre la mateixa importància que qualsevol altre contingut que formi part del currículum. No obstant, s'ha comprovat que els llibres de text, una de les principals vies de transmissió de continguts a les aules, donen poca importància al tema del consum de drogues i predisposen, en alguns casos, que ni tan sols es treballi l'apartat corresponent.

Així doncs, s'ha proposat un banc de recursos en el que es presenten de forma clara i concisa alguns dels materials disponibles per treballar el tema de les substàncies psicoactives amb els escolars, així com una plana web que recull aquest ventall de recursos. El propòsit és augmentar les probabilitats de que es treballi amb més freqüència i d'una forma més completa –no només informativa- aquest tema. D'aquesta manera, es procura facilitar la tasca als professors i així intentar solucionar o, al manco, disminuir aquest problema que presenta la nostra societat.

7. Agraïments

Agrair a la meva tutora Maria Antonia Soberats tots els consells i suggeriments aportats durant la realització d'aquest treball, així com a la meva companya Mª Magdalena Estrugo, per les llargues converses relacionades amb els nostres durant les quals hem intercanviat idees, hem compartit opinions i cercat solucions als problemes.

8. Referències

- Álvarez, E., Brime, B., González, J., Llorens, N., Ruiz, A. & Sendino, R. (2013). Informe 2013. Alcohol, tabaco y drogas ilegales en España. *Observatorio español de la droga y las toxicomanías. Gobierno de España.*
- Ariza, C. & Nebot, M. (2004). La prevención del tabaquismo en los jóvenes: realidades y retos para el futuro. *Adicciones, 16*, 359-378.
- Canning, U., Millward, L., RaJ, T. y Warm, D. (2004). Drug use prevention among young people: A review of reviews. *Health Development Agency.*
- Cuipjers, P. (2002), Effective ingredients of school-based drug prevention programs. A systematic review. *Addictive Behaviors, 27*, 1009-1023.
- Dijkstra, M., Mesters, I., De Vries, H., Van Breukelen, G. y Parcel, G. S. (1999). Effectiveness of a social influence approach and boosters to smoking prevention. *Health Education Research, 14(6)*, 791-802.
- Espada, J. P., Méndez, F. X., Botvin, G. J., Griffin, K. W., Orgiles, M. y Rosa, A. I. (2002). ¿Éxito o fracaso de la prevención del abuso de drogas en el contexto escolar? Un meta-análisis de los programas en España. *Psicología Conductual, 10, 3*, 581-602.
- Espada, J. P., Méndez, X., Griffin, K. W. & Botvin, G. J. (2003). Adolescencia: Consumo de alcohol y otras drogas. *Papeles Del Psicólogo, 23(84)*, 9–17.
- Espada, J. P., Pereira, J. R. & García, J. M. (2008). Influencia de los modelos sociales en el consumo de alcohol de los adolescentes. *Psicothema, 20(4)*, 531-537.
- Fundación contra la Drogadicción, F. D. A. Programa "Y tú, ¿qué piensas?". Madrid: F.A.D.

- García del Castillo, J.A., López-Sánchez, C., Fernández, I. y Catalá, L. (2003). Evaluación del programa de prevención de drogas "Barbacana". *Salud y Drogas*, 3 (1), 33-54.
- Gázquez, M., García del Castillo, J. A. y Espada, J. P. (2009). Características de los programas eficaces para la prevención escolar del consumo de drogas. *Health and Addictions/Salud y drogas*, 9, 185-208.
- Gottfredson, D. C. y Wilson, D. B. (2003). Characteristics of effective school-based substance abuse prevention. *Preventive Science* 4 (1), 27–38.
- Guarino, S. (2009). Cómo prevenir la drogodependencia desde el aula. *Innovación y experiencias educativas*, 23.
- Luengo, M. A., Romero, E., Gómez, J. A., Guerra, A. & Lence, M. (1999). La prevención del consumo de drogas y la conducta antisocial en la escuela: análisis de evaluación. *Santiago de Compostela: Centro de Investigación y Documentación Educativa, Universidad Santiago de Compostela*.
- Moral, M. & Ovejero, A. (2005). Modificación de las actitudes, hábitos y frecuencia de consumo de alcohol y otras sustancias psicoactivas en adolescentes españoles a partir de un programa educativo-preventivo. *Revista Colombiana de Psicología*, 14, 100-118.
- Nieves, M. (2013). Entre dos tierras. Metodología y desarrollo de programas de prevención selectiva con menores. Fundación Atenea. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Gobierno de España.
- Plan Nacional Sobre Drogas (2004). Estadísticas de consumo. Plan Nacional sobre Drogas. Madrid. Ministerio del Interior.
- Sanabria, M. A. & Villanueva, C. (2005). Variables relacionadas con la receptividad de los escolares ante un programa de prevención. *Análisis y modificación de conducta*, 31(139), 601-625.

- Shope, J., Elliott, M., Raghunathan, T., y Waller, P. (2001). Long-term follow-up of a high school Alcohol Misuse Prevention Program's effect on students subsequent driving. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research* 25 (3), 403-410.
- Skara, S, y Sussman S. (2003). A review of 25 long-term adolescent tobacco and other drug use prevention program evaluations. *Preventive Medicine* 37,451–474.
- Thomas, R. (2003). School-based programs for preventing smoking. (Cochrane review) in *The Cochrane library*, Issue 4, John Wiley y Sons Ltd, Chichester, UK.
- Tobler, N. S., Roona, M. R., Ochshorn, P., Marshall, D. G., Streke, A. V., y Stackpole, K. M. (2000). School-based adolescent drug prevention programs: 1998 meta-analysis. *Journal of Primary Prevention*, 20 (4), 275–336.
- Valladares, J., de Dios, J., & Perales Palacios, F. J. (2001). Aplicación del análisis secuencial al estudio del texto escrito e ilustraciones de los libros de física y química de la ESO. *Enseñanza de las Ciencias*, 19, 3-19.

9. Bibliografía

- Acero, A., Arbex, C., Arranz, M. A., Bayón, F., Candela, I., Carpallo, C., Comas, R., Jiménez, Á., Pérez, D. & Salarich, L. PIPES (Plan Integral de Prevención Escolar). (1996). Fundación de Ayuda contra la Drogadicción. Madrid.
- Alvira, F. (1999). *Manual para la elaboración y evaluación de programas de prevención del abuso de drogas*. Agencia Antidrogas de la Comunidad de Madrid.
- Ansa, A., Begué, C., Cabodevilla, I., Echauri, M., Encaje, S., Montero, M. J. & Zubizarreta, B. (1995). Guía de salud y desarrollo personal para trabajar con adolescentes. *Pamplona: Gobierno de Navarra*.
- Bühler A., Schröder E., y Silbereisen, R.K (2008). Therole of life skills promotion in substance abuse prevention: a mediation analysis. *Health Education Research*, 23 (4), 621-632.
- Carballo, J. L., Marín, M., Pons, C., Espada, J. P., Piqueras, J. A., & Orgilés, M. (2011). Diferencias en el consumo de sustancias psicoactivas y psicofármacos entre estudiantes de Medicina y Psicología en época de exámenes. *Health and Addictions*, 11(1), 19-30.
- Comisión Técnica de los Departamentos de Educación y Salud. (2007). Aulas saludables...Adolescentes competentes. Gobierno de Navarra.
- Errasti, J. M., Fernández, J.R., Secades, R., & Vallejo, G. (2002). Guía de referencia para la evaluación de programas de prevención de ocioalternativo. *Colegio Oficial de Psicólogos y Plan Nacional sobre Drogas*.
- Faggiano, F., Vigna-Taglianti, F. D., Versino, E., Zambon, A., Borraccino, A., y Lemma, P. (2008). School-based prevention for illicit drug use. A systematic review. *Preventive Medicine*, 46, 385-396.

- Fernández, M. A., Mingo, B., Rodríguez, R. & Torres, M.D. (2007) Bioterra. Biología i geologia 3r curs ESO. (1a Edició). Palma de Mallorca: VICENS VIVES.
- Fernández, M. A., Mingo, B., Rodríguez, R. & Torres, M.D. (2008). Bioterra. Biología i geologia 3r curs ESO. Quadern per a la diversitat. (1a Edició). Palma de Mallorca: VICENS VIVES.
- Ferran i Andreu, O. (2011). Biología i geologia 3r ESO. (1a Edició). Barcelona: Cruïlla.
- Flay, B. R. (2000). Approaches to substance use prevention utilizing school curriculum plus social environment change. *Addictive Behaviors*, 25 (6), 861–885.
- Fundación contra la Drogadicción, F. D. A. (2013). Dossier informativo “Prevenir para vivir”. Consejería de educación. Junta de Andalucía.
- González Astudillo, M. T., & Sierra Vázquez, M. (2004). Metodología de análisis de libros de texto de matemáticas. Los puntoscíticos en la enseñanza secundaria en España durante el siglo XX. *Enseñanza de las Ciencias*, 22(3), 389-408.
- Hawks, D., Scott, K. & McBride, N. (2002). *Prevention of Psychoactive Substance Use. A Selected Review of What Works in the Area of Prevention*. Perth, Western Australia: National Drug Research Institute.
- Hernández, J., Martínez, Jesús. & Plaza, C. (2011). Biología i geologia 3r ESO. (1a Edició). Madrid: ANAYA.
- Jimeno, A., Saumell, I. & Ugedo, I. (2011). Biología i geologia 3r ESO. (1a Edició). Barcelona: Casals.

- Krohn MD, Lizotte AJ, Perez CM. (1997). The interrelationship between substance use and precocious transitions to adult statuses. *J Health SocBehav* 38(1):87-103.
- Martínez, F., Pérez, E., & de las Heras, M. D. (2004). Nexus. Programa para la prevención del consumo de drogas. Deporte y vida, asociación de deportistas.
- McGrath, Y., Sumnall, H., Edmonds, K., McVeigh, J. y Bellis, M. (2006). *Review of grey literature on drug prevention among young people*. London: National Institute for Health and Clinical Excellence.
- Miranda, J. G. (2007). *Adolescentes: Ocio y consumo de alcohol*. Entimema.
- Pereira, J. R. & García-Fernández, J. M. (2009). Evaluación de los efectos del programa preventivo Saluda según la edad de los participantes. *Salud y Drogas*,9(1), 93-111.
- Tobler, N. S. y Stratton, H. H. (1997). Effectiveness of school-based drug prevention programs: a meta-analysis of the research. *The Journal of Primary Prevention*,18 (1), 71-128.
- Valladares, J. D. J. (2000). El análisis de los libros de texto. *Didáctica de las ciencias experimentales: teoría y práctica de la enseñanza de las ciencias* (pp. 307-322). Editorial Marfil.

10. Annexos

1. Cites completes del currículum actual i vinent.

- 1.1 *“conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar-ne les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals, i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat”.*

- 1.2. *“en totes les situacions educatives de l'àmbit escolar han d'estar implícits els valors que sustenten l'educació per a la democràcia i per al coneixement i la pràctica dels drets humans, l'educació moral i cívica, l'educació per a la igualtat d'oportunitats, l'educació per a la pau, l'educació per a la igualtat dels drets i deures de les persones, l'educació per a la interculturalitat i per a la construcció europea, l'educació ambiental i del consumidor, l'educació viària, com també l'educació per a la salut i l'educació sexual, perquè aquests àmbits no es poden treballar de manera aïllada, ja que estan íntimament relacionats entre si i amb totes les matèries del currículum”.*

- 1.3. *“la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats ha d'adoptar mesures perquè l'activitat física i la dieta equilibrada formin part del comportament juvenil. A aquest efecte, s'ha de promoure que els alumnes practiquin diàriament esport i exercici físic durant la jornada escolar, en els termes i les condicions que, seguint les recomanacions dels organismes competents, garanteixin un desenvolupament adequat per afavorir una vida activa, saludable i autònoma. El disseny, la coordinació i la supervisió de les mesures que a aquest efecte s'adoptin al centre educatiu han de ser assumits pels professors amb qualificació o especialització adequada en aquests àmbits”.*

- 1.4. *“valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir-ne a la conservació i millora”.*
- 1.5. *“tendir a actuar en funció d’actituds i hàbits favorables a la cura i promoció de la salut personal i comunitària, fonamentats en el coneixement científic, per tal d’assumir els riscos de la societat actual en aspectes relacionats amb l’alimentació, el consum, les addiccions, la sexualitat i la prevenció de les malalties en general”.*
- 1.6. *“conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l’educació física i la pràctica de l’esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, contribuint a la seva conservació i millora”.*
- 1.7. *“desenvolupar actituds i hàbits favorables a la promoció de la salut personal i comunitària, facilitant estratègies que permetin afrontar els riscos de la societat actual en aspectes relacionats amb l’alimentació, el consum, les drogodependències i la sexualitat”.*

2. Plana principal de la pàgina web que recull el banc de recursos.

[INICI](#) [PROGRAMES PREVENTIUS](#) [MATERIALS AUDIOVISUALS](#) [ALTRES MATERIALS](#)

VENTALL DE RECURSOS PER PREVENIR EL CONSUM DE SUBSTÀNCIES PSICOACTIVES EN ELS ESCOLARS

El propòsit d'aquesta plana web és oferir un banc de recursos que faciliti als docents treballar la problemàtica del consum d'alcohol, tabac i altres drogues il·legals amb els escolars.

Aquesta plana web posa a la vostra disposició un ventall de recursos que es troben classificats conforme al tipus de material que són.

A més, per a cada un dels recursos esmentats es proposa el nivell educatiu en què seria òptim utilitzar-lo, l'idioma disponible, els seus objectius, una descripció dels tipus d'activitats que presenta i la direcció web on es pot aconseguir el recurs.